

ORADEA-MARE (NAGYVARAD)
21 Martie st. v.
2 Aprilie st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 12.

ANUL XVIII.
1882.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 2 galbeni.

Br. George Hormuzachi.

În nrl trecut înregistrăm șcirea tristă despre încetarea din viață a unui mare fiu al Bucovinei, a baronului George Hormuzachi.

Cu ocaziunea acesta voim să remprospetăm memoria acestui bărbat, publicându-i niște schițe biografice, la cari adaugem și portretul repausatului, așa precum se află acela în „Panteonul Român”.

Cel ce se ocupă cu starea culturală și publico-politică a românilor din Bucovina, acela va găsi în mica falangă a bărbaților cari au luptat și sacrificat pentru conservarea și înaintarea elementului românesc de acolo, numele Hormuzachi figurând pretotindene în toate mișcămintele de progres.

Familia Hormuzacheșilor mai ales este aceea familie, care prin membri ei: Eudocsiu, George și Alesandru au condus pe Românii bucovineni în toate silințele lor spre propășire în cauzele politice, biseri-cești, literare și sociale. Acesta familie nemuritoare inspirase și laureatului nostru poet Andrei Mureșan oda sublimă: „De n'a perit Românul”, care a devenit o mângâiere și o neuragiare națională pentru toți românii.

Acesta familie se trage după mamă din familia Movileștilor, din care au eșit odinioară nu numai domnitori vestiți în Moldova, ci și capi ai

bisericeii resăritene. Domnitorii Moldovei din familia Movila au fost următorii: Jeremia Movilă 1595—1607; Simeon Movilă 1607 - 1609; Constantin Movilă 1609—1610; Gavril Movilă 1618—1619; Moise Movilă 1630—1631. Ier cap bisericesc din acesta familie domnitore a fost renumitul Petru Movilă, arhiepiscopul Chievlui, carele a pus temelia la academiile teologice din Rusia, și carele pe la anul 1642 singur a mântuit biserica resăritenă ortodocsă de erezul calvinesc.

Depositar alător însușiri nobile, acesta familie ș-a împărțit fiii în tustrele provinciile române mieță-noptiale, în Basarabia, Bucovina și Moldova, ca așa să deștepte pretotindene spiritul vieții naționale cel amorțit în fatalitățile timpurilor trecute. Așa, ea a fost care a avut curagiul să dea în mai multe rânduri petițiuni

la împăratul, ca drepturile Bucovinei să se păstreze întocmai după patentul Domnului Moldovei Grigorie Ghica, în cari drepturi s'a aflat ea, când a venit sub Austria, la anul 1775. Eudocsiu Hormuzachi, vornic mare, părintele familiei, a primit în casa sa cu brațe deschise pe toți românii din toate țerile române; în acesta familie se desbăteau purure cele mai vitale interese ale națiunii române; toate inițiativele se făceau de acolo, căci acolo eră isvorul. Drept rezultat al acestora a fost despărțirea Bucovinei de Galiția și înființarea catedrei pentru limba și

Br. George Hormuzachi.

literatura română la gimnasiul superior din Cernăuți. Spre a da un avânt mai mare asigurării drepturilor politice, doi fii ai acestei familii: George și Alesandru fondară țiarul „Bucovina“, în limba română și cea germană, dar țiarul acesta nu peste mult încetă, nu încetă însă nici odată spiritul ager al acestei ilustre familii.

Br. George Hormuzachi s'a născut la 1818 în satul romantic Cernăuța. Studiile gimnasiale le făcù în Cernăuți, studiă cursul de drepturi la universitatea din Viena și întră în serviciu de stat, din care după doi ani eși, spre a se dedica de totul cauzei naționale.

În absolutism George Hormuzachi se retrase pe un timp din viața politică, ocupându-se cu studii literare și conducând aspirările junilor patrioți formați prin învățatul profesor Pumnul, a cărui chiemare la catedra limbei române, precum și înființarea acestei catedre la gimnasiul din Cernăuți, tot e lucrarea Hormuzacheșilor.

Renviând viața constituțională, capitala Bucovinei, Cernăuți, ș-aduse aminte de tribunul Bucovinei din 1848 și alese pe George Hormuzachi în dieta țării, precum și în consiliul comunal.

Înființându-se Societatea pentru literatura și cultura poporului român în Bucovina, fu ales președinte al acesteia, în care calitate funcționă cu zel până la mórtea sa plânsă de tot românul adevărat.

În etern amintirea lui!

I. H.

A m o r u l.

Cresc Amor cu aripióre.
Ciudat copil mai ești sub sóre!
Micuț, par că te-ai născut ieri.
Gigantic totuș la puteri.

Nebun și orb spun că tu ești,
Și totuș peste câți domnești!
Cu sceptru-ți ce stă dintr'un arc,
Tu ești 'ntregi lumii monarc.

Séraci, avuți, proști, învățați,
Păstori și regi, femei, bărbați,
Juni și bătrâni: sânt fericiți
A fi ai tei sclavi umiliți.

Și voia-ți toți, până trăesc,
Prin foc, prin apă o 'mplinesc;
Ba pentru tine, de ai dor,
Jertfesc voioși chiar viéța lor.

Aici mii tronuri se redică,
Lucesc... și 'n pulvere iér pică;
Al teu stă, numai, din vecie.
Și 'n veci puternic o sê fie.

Și nici nu deie Dumneșeu
S'apună cândva tronul teu;
Căci unde este domn ca tine
Sê facă 'n lume-atâta bine?!

Ah, cine are-a ta putere,
Sê vindece ori ce durere?
Sê șcie numai c'un cuvânt
Schimbă în raiu acest pământ?

Dar nici tiran nu-i sê 'nvenine
Atâte înimi, ca și tine,

Sê stórcă, ridënd cu plăcere,
Atâte lacrimi de durere.

Din cupa-ți cu aur suflată,
Ne faci ca sê gustăm de-odată
A raiului cereșci plăceri,
Și tóte-a iadului dureri.

Eram odată liber eu,
Ađi și eu sânt, vai, sclavul teu;
Cătușile, ce-ai pus pe mine,
Din sinu-mi store mii de suspine.

O, crud Amor! fii cu 'ndurare
Și curmă lunga mea 'ntristare;
Ia-mi aste lanțuri blăstémate,
Redă-mi iér scumpa libertate

Séu ce đic? Iasă totuș, Iasă...
Le voui purtá, ori cum m'apésá.
Sê nu-mi iei lanțurile grele,
Séu ie și viéța mea cu ele

Petru Dulfu.

Mirésă până la mórte.

— Novelă. —

(Urmare.)

Gina sări cu curiositate.

— Tu ești mirésa lui Aga Stanciu!

Nastica o îmbrătoșă cu durere.

— Ascultă, Gină! Cel ce suferă, va șci durerea mea. Ascultă sê-ți spun și eu o poveste. Mai simplă, dar nu mai puțin durerósă.

— Ți-o spun eu, ánger bun! Ai iubit un bărbat, mai vitéz și mai bun decât Hassan. A mers la luptă și ađi zace prins la turci.

Bine că o spuse Gina, căci Nastica nu ar fi putut spune nici atâta. Ochii i s'a umplut de lacrimi și suspinele o nădușiau.

— Și tu cugeți, — continuă Gina, — că decă ți-ar trãmite ție Dumneșeu un ánger, cum mi-a trãmis mie, sê-i scape viéța, cum mi-o-a scăpat a mea! Și ietă, ángerul ce-l va scăpá e lângă tine. Eu voui sê fii ángerul teu, precum ai fost tu ángerul meu.

Nastica căđu în genunchi naintea ei.

— Oh Gină, de ai iubit vr'odată, cugetă la acel amor; de ai avut bine, și vrei sê mulțamești lui Dumneșeu cel binefăcător; de ai milă de lacrãmile unei mirese gelnice, scapă-l! Și eu...

Dar Gina o prinsé 'n brațe, o strinsé cu dragoste de soră și-i dișe cu ton sentimental dar resolută:

— O viéța și o ură mai am áncă din tot ce am avut. Cu viéța ți-s datóre ție, cu ura i-s datóre lui Hassan. Ángerul cel luminat al binefacerii și ángerul negru al resbunării imi vor fi tovarășe și povățuitoare, cu acești doi pornesc, și-l voui scăpá.

Și Gina avea un amor nemárginit, o ură nemárginită, și o energie de fer.

Până ce curse povestea, a eșit și đorile. Lumina lor desémná o glorié pe lângă ele, și zesirul demineții viniá sê le ușce lacrãmile.

Gina se scolă.

— Ce vrei, frumósă Gină?

— Sê mergem, timpul e scurt.

— Unde?

— Sê-l scăpám!

— Acum, đitua?

— Ei soră, mai avem lucru. Vino!

Și au pornit.

Și au alergat totă ziua. Din mal în sat, din sat la mal, dela colibă la colibă, dela om la om.

Și pe sêră au fost gata. Și-au procurat tot ce li-a trebuit.

Și-au câștigat o luntre. Aceea o-a decorat asemenea unei luntre de seraiu.

Cu pânuri orientale, cu covore de China, cu balțuri întraurite, și cu semnul semilunei. Le-au adunat cum le-au putut, dar le-au adunat.

Când a fost gata luntrea, Gina se întorse către Nastica.

— Soră dragă, știi tu mână o luntre peste Dunăre?

— Știu! — răspuse Nastica.

Cum se nu știe? Să mâne o luntre dincolo la Stanciu!

— Bine, — dîse Gina. Acuma haid să ne îmbrăcăm!

Și se îmbrăcară. Cu haine culese și aninate și infirate de ele. Le-au îmbrăcat peste a le lor.

Gina se îmbracă, și când fu gata, Nastica o sărută. Eră o hadină din seraiu, o minune.

Apoi se îmbracă Nastica. Ea eră un sclav negru. Cu fața mângită negru, și cu turban pe cap.

— Nastică, — dîse Gina. Eu voi fi hadină, tu vei fi sclavul meu.

— Bine, — dîse Nastica.

După ce a inoptat, se puseră pe luntre. Bulcea stătea pe mal.

— Bulcea, — dîse Gina. Trei ênși am fi pré mulți, tu rămâni aci în rezervă. De vom rentornă, ne vei vedea; ier de nu: fă ce te va învăța mintea ta, credința ta, și Dumneșeu!

Și porniră.

Hei, Gina eră fetă capricioasă când eră la culmea binelui. Eră dină, fec, sirenă, și stăpâniă pe Hassan. Umblă năptea pe Dunăre și făcea nebunii ca un copil desmerdat. Avea un ânel cu diamante, și 'n ânel un cap de om, capul lui Hassan. Și cel ce vedea acel ânel, se 'nchină și se proșternea la picioarele Ginei. Căci capul acel din ânel încă eră cap capricios. Capriciul capului aceuia costă vieți multe câte odată.

Ele porniră cu luntrea.

Dunărea eră lină, luntrea mergea ușor. Nu s'au oprit până ce a trecut dincolo. Au trecut fără pedecă.

Când se apropiară către turnul întunecos, Nastica mergea încet și pânditoare.

— Repede Nastică, curagiu; căci frica ne vinde!

Nastica îndoi puterile, și ajunseră la mal sub zid.

Lângă mal se legănă o luntre turcescă. În luntre dormiau trândavi patru spahi.

Călătorele năstre se apropiară de ei. Gina ținea în mână o vargă subțire, la capăt cu pênă de păun.

Trecând pe lângă luntre, croi una bună pe spațele unuia.

— Dormiți mișei? Devisa!

— Cel lovit se tređi. Vedă caicul din seraiu și pe hadina, și răspuse înspăimântat:

— Allah și profetul! Și salută.

Așă dară „Allah și profetul” e devisa. Cu un paș mai aprăpe de țel.

Gina se restornă a lene în caic, și porniră pe lângă mal în sus.

La un loc stătură.

Gina se redică din caic și sări pe mal.

— Nastico, — dîse ea. Stăi aci. De nu voi rentornă timp de o oră: mergi și scapă în cătrău te va îndreptă Dumneșeu!

Și porni.

Nastica remase singură. Speranța o redică în cer, și frica de sôrtea lui Stanciu o cufundă în fundul apei.

Tôte erau line și tăcute, numai strigătul sentinelei se audiă din când în când de a lungul malului. Malul românesc nu se vedea. Nu cunoșcea nici mal, nici val. Stătea singură, neșciind unde, și ce va ajunge?

O oră în acesta stare — o vecinicie în iad!

După un timp ietă, pe sub mal se iveșce o luntre mare cu o cetă de spahi. Erău în arme grele, ca și când ar porni la atac.

Nastica observă luntrea. Armele stăteau redicate în sus și străluciau.

— Gina e prinsă, — cugetă ea, și dădă din velsă.

Luntrița ei eră mică și ușoră și lunecă ca săgeta.

Eși pe Dunăre, și spahi nu o urmăriră, ci se opriră la vadul unde stătuse ea.

— I țin calea, — cugetă ea; și dădă a 'ncecă să se apropie la alt vad.

Dar se apropiă de — desperare.

Cât timp stătuse ea sub mal, miliția turcescă ocupă malul de alungul cu luntre încărcate bine.

S'a întemplat ceva, dar ce, nu se putea șci.

Ce să facă? Se legănă încet pe apă și așteptă un semn, sêu ce, așteptă ce va aduce sôrtea.

Până ce se întemplară aceste, Gina eră pe cale.

Cam la timp de o oră — dela mal într'o mică depărtare stăteau două figure negre, și șoptiau încet — Aga Stanciu cu Gina.

— Nu șciu ce s'a întemplat, — dîse Gina, — dar malul e cuprins de turci. Noi trebuie să încungiurăm, să eșim afară din cercul soldaților, se dăm de o luntre și să trecem Dunărea. Ietă, doi tovarăși cunoșcuți Aga Stanciu, două pistole, pune-le la brâu și pornim.

Cealaltă figură luă pistolele, le puse 'n brâu și porniră. O hadină nefericită cu un rob fericit.

Hadina eră tristă. Cugetă la sôrtea Nasticeii — ce se va fi ales cu ea? Dar nici un semn, nici o alarmă — deci speră că Nastica va fi scăpat și i așteptă pe malul românesc.

Timp de o oră fure la mal.

Noroc —

Căci în aceeași sêră târđiu sosi mandatul Sultanului la Hassan comandantul, să trānită pe Aga Stanciu la Stambul sub escortă militară.

Sultanul a fost defipt locul la porțile seraiului, unde se se pună capul lui Aga Stanciu. Se vedă tot credinciosul muzulman capul acelui ghiar ce a aruncat cu tină în stêgurile otomane.

Mandatul Sultanului eră mandat turcesc. Acela e de îndeplinit când soșeșce — ziua năptea; acela nu așteptă.

Și Hassan șciă ce plăteșce un mandat din divan.

Deci trāmise pe Aga Selim, un căpitan îndrēsneț și isteț, să încungiure turnul robilor cu o escortă militară, într'un cerc strins, să scolă pe Aga Stanciu, și să-l pornescă la Stambul. Încă în acea năpte.

Selim împlini mandatul. Încunjură turnul, apoi intră la comandantele ce ținea paza peste captivi.

Selim intră și-i arêtă ordinul lui Hassan.

— Să-mi dai pe Aga Stanciu!

Porcolabul făcū o față lungă, și privi la el. Pêrul i eră redicat — cât avea — în vèrvul capului, se părea că nu s'a peptenat ađi.

— Aga Stanciu?

— Târđiu auđi! Să-mi dai pe Aga Stanciu!

— Aga Stanciu a eșit!

Selim păși doi pași îndêrșpt.

— Să-ți pice limba, nefericite!

— L'am dat la ordinul vitêzului Hassan.

— Dar ietă ordinul aci! — duse Selim bătând cu palma pe hârtia ce o ținea în mână.

— Ei, Agă vitéz. Noi mai cunoșcem și alte ordine. Ordine tari ce le pōrtă deitele grecești. O hadină îmi aretă ānelul ce pōrtă capul lui Hassan. Nu cunoști tu acest ordin?

Selim se bātū cu palma peste frunte ca un nebun.

— La arme! Trādare! La arme! Dați sēmnu, bateți alarmă, spahii la gōnă! — strigā Selim desperat, și eși.

— — — — —
Aga Stanciu și frumoșā hadinā își aflase o luntre și se puserā pe ea.

Cānd erau la mijlocul Dunării zārīrā din sus de ei o luntre ce viniā pe apă în jos cātrā ei.

— O luntre, — duse Gina.

— Dām din vēslā! — respunse Aga Stanciu. Turcii au cuprins turnul într'un cerc de spahi, și luntrea încunjurā pe lângā cercul soldaților. Se tem că voi scāpā. Lasā sē umble turculețul.

Se fi șciut Stanciu că aceea e Nastica, singurā pe luntre, așteptāndu-l între chinurile morții!

Dar sōrtea se jōcā cu omul ca vēntul cu frunța plopului.

Cānd trecurā dela mijlocul Dunării cātrā malul românesc se auđi un tun. Semnalul.

Apoi se auđi bātēndu-se alarmā de a lungul malului.

Stanciu și cu Gina într'asta ajunserā la mal și descālecarā.

În mal i așteptā Bulcea.

Cānd i veđū descālecānd, îngālbini ca cēra. Nastica nu erā între ei.

Aga Stanciu se apropiā de el. Voiā sē-l strīngā în brațe, sē-l strīngā cu lacrimi de bucurie, dar și el deveni palid.

— Bulcea, unde e Nastica?

Bulcea aretā cu mână spre malul turcilor.

— Acolo, — duse.

Stanciu stātū și privi în ochii lui încordat ca un nebun. Apoi într'o clipā cāđū pe pāmēnt ca lovit de tresnet.

Bulcea ngenunchiā lângā el.

Cānd își vini în ori, Gina se scolā, și întīndēnd mâna lui Stanciu, duse:

— Aga Stanciu! Gina nu și-a finit rolul. Eu merg, și o voi scāpā.

Atāta duse, și porni.

* * *

Trecurā cāteva zile.

În Stambul, la una din fereștile seraiului împērătesc stātea o hadinā frumoșā, și priviā fantastic peste Bospor.

Erā Gina!

Și departe, pe malul Dunării, în seraiul vitēzului Hassan stātea o fētā palidā în hainā albā de mirēsā, și priviā cu dor peste Dunāre, cātrā cele maluri ce abiā le zārīā.

Erā Nastica!

Prīnsā nōptea pe Dunāre, ea fu condusā la Hassan. El o privi, și o atlā frumoșā.

Și atlā, că e nebulie a cālcă flōrea în picioare până a nu o miroși. Și flōrea e frumoșā, și-i tinērā, și albā ca spuma mării. Avea foc în ochi și fragi pe gurīță. Și lui Hassan i erā drag ce e frumos. Erā ture, și turcul șcie prețui frumosul.

Și unde erā Aga Stanciu?

Pe șesurile întinse ale țērii, din sat în sat, din

dēl în vale, din vale în dēl — alergā un om, cu armāsariul în spume, cu tunet în gurā, cu foc în ochi.

Erā o umbrā, dar umbrā de bărbat; erā un nebun, dar erā semideu.

Adunā oște. Ōspeți de nuntā, sē mērgā după mirēsā.

Gina pe malul Bosporului, Nastica pe malul Dunării, și Stanciu pe malul — desperării.

*

Marele Sultan ședea pe o sofā în harem. Lângā el ședea Gina cea mai frumoșā hadinā pe pāmēnt.

Sultanul priviā în lumina celor două stele ce străluciau ca focul, și se delectā în zimbetul celor două buze, ca și care n'a mai depins pictor pe acest pāmēnt.

Hadina ședea la picioarele lui tāvālītā voluptuos pe un covor oriental, și priviā în fața Sultanului Murat, aprofundatā ca și îmbētātā de frumsēta și de dragul lui.

— Puternice Sultane, lucēferul și gloria tuturor credincioșilor muzulmani! Spune-mi cine e mai fericit pe acest pāmēnt?

Sultanul o bātū peste obraze cu o pēnā de pāun, desmerdāndu-o.

Ce mai întrebare! Cine sē fie mai fericit decât Sultanul pe acest pāmēnt? Jumētatea celor trei părți a pāmēntului i se nchinā, domn peste vieță și mōrte, stāpān pe uscat și pe mare. Trei sute de hadine în acēsta lume și promisiunile profetului pe cealaltā! Cine sē fie fericit ca Sultanul?

— Eu sūnt tristā, Sultane, — continuā Gina. Eu sūnt tristā, pentru ce nu ești tu cel mai fericit pe lume, tu, stēua la care eu me închin, lucēferul la care eu privesc, domnul și stāpānul la care se nchinā regii și împērații!

Sultanul o îmbrātoșā peste mijloc.

— Cine e mai fericit decât mine, frumoșā biulbiulicā? — întrebā cu dragoste.

— Vitēzul Hassan! Hassan duse, că el e cel mai fericit pe pāmēnt. El e mai vitēz decât tine, are palasturi mai strălucite, harem mai bogat și hadine mai frumoșe.

Murat încreți din frunte.

— Așā duse Hassan?

— Așā duse Hassan, puternice Dōmne! El defaimā gloria ta, și vorbeșce îngāmfat. Duce, că armele sūnt în mâna lui și cānd va voi, va respiți seraiul.

Fața Sultanului deveni palidā.

— Așā duse Hassan?

— El nu împlineșce poruncile tale, puternice Dōmne, și ride de irada puternicului și gloriosului Sultan. Aga Stanciu, ghiaurul ți-a ucis vitejii tei pe malurile Dunării, ți-a aruncat umbrā pe strălucirea ta, și ți-a aruncat cu tinā stēgurile tale. Hassan l'a prins...

Fața Sultanului se deschise puțin.

— Dar s'a ivit din țēra ghiaurilor o fētā frumoșā la corturile vitēzului Hassan. Feta cea frumoșā a đis: »Ietā, tinērā sūnt și frumoșā — lasā liber pe Aga Stanciu, și eu sūnt a ta.«

Sultanul zimbī. El șciā, că mandatul mersese la Hassan sē-i trāmītā pe Aga Stanciu.

— Zimbeșci, puternice Sultane? Dar mai bine vorbeșce Aga Stanciu. El e liber. Și Hassan, îngūmfatul petrece đile dulci colo la Dunāre, robit de amorul romāncei amāgitōre.

Sultanul Murat III sārī drept în picioare.

— Aga Stanciu liber?

— Liber — pentru o femeie frumoșā!

— Minți! — strigā infuriat.

— Dēcā mint: me ucide!

Sultanul se repeđi pe ușe ca un tigrū infuriat.

— Marele vizir! Marele vizir! Câni necredincioși! Ghiauri! — strigă Sultanul.

Capudan pașa se ivi cel dintâiu. Tremură ca varga.

— Marele vizir! Alérgă séu mori, căne! — strigă Sultanul.

Capudan pașa dispărû. Și-i părû bine, că merge cu cap cu tot.

Puțin timp — și se ivi marele vizir.

Sultanul dădû ordin, și intră în harem.

Comanda supremă peste trupele dela Dunăre o luă Ferat Mustafa, și acesta se ivi la Rusciuc.

Lui Hassan i sosi dela Sultanul un present turcesc — o sfóră de mētasă, și 'n ziua în care sosi noul comandant, Hassan fu mort.

Pe turcie! Scurt și bine.

(Finea va urmă.)

V. R. Buticescu.

Lumea cea mai bună.

(Fine.)

Veniți, stimații mei convoyageri, să mai facem un avânt prin univers, până la cele mai depărtate mieștin ale imperiului solar, până acolo, unde mult regretatul Le-Verrier s'a avântat mai întâi cu admirabilul seu geniu, notându-și însă pe hârtie pozițiile principale, ce le-a observat până când a descălecat la portul presupus. Aici în depărtare enormă de 460 milioane miriametri se află ultima sentinelă a sôrelui, planeta Neptun, care umblă împregiurului domnului seu odată în timp de 165.6 ani de ai noștri. Lumea acésta, pe care a descoperit-o maestôsa matematică și a dat-o prédă instrumentelor fizicali, are suprafața pe de 19, ier volum pe de 88 ori mai mare de cât pământul, de ôre ce radiul ei face 2839.25 miriametri. Alte caracteristice séu nu sânt nici de cât cunoscute, séu asupra-li se croesc numai la ipotese; de aceea nici că putem face atari studie meritorice de pe acésta lume. Ajunge însă să memorăm că, după ce dela Uran am vădû sôrele pe de 360 ori mai mic de cât de pe pământ, de aici îl vom vedé numai ca pe o stea puțin strălucitoare, care nu ni va însuflă nici atâta alipire de Neptun, câtă am fi putut simți față de Uran. Ce anutimpuri, ce desime, ce atmosferă etc. să aibă lumea ultimă a sistemului nostru solar, nu șcim; avem însă documente mai multe de cât unul pentru ca să ni luăm rămas bun și dela Neptun, să nu conturbăm linișcea ființelor, care se mulțumesc a figură în împărăția lui Ddeu chiar și prin aceste ținuturi ultrasiberice. Cristofor Columb încă a tot înaintat, dară consoții sei erau pe aici să-l arunce în mare. Eroul genues nu s'a depărtat însă de cărarea pe care a pornit; a avut așa dară destule documente care să-i susțină speranța. Noi ne-am depărtat însă de mult și de multe ori dela terenul pe care am pornit. Frênele, care ne mai țin legați de sôre, s'au subțiat forte, au devenit numai niște sirme fine, care se subtrag dela regiunea ochiului, și trec în domeniul microscopului. Gravitătea sôrelui scade din ce în ce mai tare, sântem în periclu ca să ne subtragem cu totul dela influința ei și să devenim prédă atracțiunii altor sori, altor masse poterice, care cine șcie decă nu au mai mult titlu de cât sôrele nostru ca să se numescă făclii aprinse în infinitul univers?!

Să ne lăsăm dară de sôrtea aventurierilor, căci „in senibus est mutari consilium“ și după atâtea esperiunțe în multe privințe instructive să ne întorcem ierăși cătră légânul nostru natal; aici deprinși cu tôte ale pământului să ne punem o lécă în ordine și să meditam

asupra lungei nôstre călătorii! Desbrăcați de ori ce preocupățiune să ni înfășăm și caracteristicile pământului și apoi, reasumând momintele principali, să urmeze de sine conclusiunea!

Vădû-am în călătoria nôstră lumi de multe feluri. Am petrecut pe lume, unde sôrele este de 7 ori mai mare de cât cum se vede pe pământ; amblat-am și pe acolo, unde sôrele apare de sute de ori mai mic. Colo am avut să ne luptăm cu niște rați de ferbințelă ultratropică, ier apoi în alte regiuni, pe lumile cele mai îndepărtate frigul nici că se lasă a fi comparat cu cel de prin țerile polari ale pământului. Plimbatu-ne-am pe lumi care sânt mai dese de cât pământul și eră să ne cufundăm aiurea, căci lumile respective sânt mai rari altele chiar și de cât apa nôstră. Petrecut-am pe lumi, unde zilele și noptile se deosebesc numai puțin de ale pământului, și ierăși în alte lumi ne-a suprins atât zilele cât și noptile cele și mai mici de cât jumătate de ale nôstre. Vădû-am anutimpuri mai scurte de cât ale nôstre, dar întimpinatam și lungi de deci de ani, ma! pe unele lumi ne-am convins, că se întemplă zile și nopti de mai mulți ani de ai noștri. Aceste și d'al-deste curiosități ni s'au înfășat în voyagul nostru prin colosala împărăție a sôrelui. Permiteți-mi, cetitori predilecți, să presupunem la olaltă, că pământul, lumea nôstră, își ia pentru moment ori care pozițiune de a celorlaltele lumi, să vedem, care ni-ar mai conveni!

Presupunem întâi, că pământul se întôrce pe lângă sôre ca și luna pe lângă pământ; atunci jumătate suprafața pământului ar fi tot în umbră, adecă ar fi un deșert de ghiată, pe când cea alaltă parte ar avé pururia parte de rațele solari, adecă s'ar aprinde. Urmările se pot pricepe fără de încordare. Séu să admitem, că pământul se mișcă în giurul sôrelui ca și acum, dar nu și în giurul ossiei sale. Atunci fie-care punct al suprafeței ar avé zile de 6 luni și nopti asemenea de lungi, bună ôră după cum se întemplă cu regiunile polari între împregiurările presente. Cum ne-am simți de bine în zilele de o jumătate de an, apoi cu ce ne-am ocupă în nôptea tot atât de lungă, alle fantasia; noi ne mulțumim de plăcerea ce ni s'ar oferi între astfel de împregiurări!

Să mai admitem și pusețiunea, că ecliptica și ecuatorul concad; de aici este adevărat, că urmază pe tôte așa suprafața pământului și și nôpte într'o formă de lungă; apoi mai urmază, că pământul s'ar bucură de primăveră perpetuă, adecă n'ar mai esistă anutimpuri. Intensitatea radilor solari însă ar produce sub ecuator ferbințelă teribilă, ier prin țerile cele mai îndepărtate de aici frigul cel înfricoșat ar invélui într'o cogiă ghiaciôsă pământul cel stêrp; așa dară numai o sfășie tare îngustă din fața pământului ar fi acomodată pentru susținerea vieții.

Séu presupunem în fine, că inclinarea eclipticei conține chiar 90°, adecă ecuatorul stă perpendicular spre orbita pământului. În cazul acesta la începutul verei pe emisfera nordică sôrele s'ar află chiar în zenitul polului nordic, fiind adecă emisfera sudică întrégă în umbră. După trei luni de zile sôrele s'ar află în zenitul ecuatorului, și peste tôte așa suprafața pământului și va fi egală cu nôptea. După alte trei luni sôrele va sta în zenitul polului sudic, ier emisfera nordică întrégă se va află în umbră. De aici în colo se repetesce procesul amintit, dar în sens invers. Fie-care punct al suprafeței pământului ar avé odată în an căldura cea mai mare și apoi frigul cel mai mare. Astfel de întocmire a ossiei pământului numai consecințe triste ar sêmână în urma sa pentru întreg organismul pământean.

Nu ni convine dară, nici să stee ossia pământului perpendicular spre orbită, nici decă se află în ênsuși

planul orbitei! Mai avem însă și pusețiunea plecată a ossiei. Dar să vedem, care ar fi anghiul cel mai favorabil, seu cât de tare trebuie să se plece ecuatorul spre ecliptică, pentru ca să ni rezulte de aici pusețiunea cea mai favorită? Să dicem, că anghiul amintit conține 45° . În cusul acesta zona ferbinte s'ar estinde spre sud dela ecuator până la 45° ; de aici în colo ar fi până la poli tot zonă rece pe amândouă emisferile, adică zonă stêmperată nu ar esistă. Dacă ni revocăm în memorie tot ce s'a făcut pe pământ în privința culturală chiar dela timpurile primitive, atunci aflăm că nici în zona cea ferbinte, dar nici în cea rece spiritul nu a putut obține succese memoravere, din cauză că frigus în grad mare este chiar așa de contrar activității omenești, ca și căldura cea tropică. Putem dice dar, că fără de zonă stêmperată nu ne-am fi aventat nici odată la cultura moderna, care bine fiind înțelesă împărtășește din mână plină binecuvântări tuturor supușilor sei.

Ce consecințe ar provoca inclinarea eclipticei mai mare de cât 45° se poate pricepe ușor, decât ținem cont de cele ce s'au țin în punctul acesta la Venus, și pe acele apoi le combinăm cu cele amintite mai înainte.

Din toate rezultă dar, că pusețiune mai favorabilă pentru noi nu poate avea pământul. $23\frac{1}{2}^\circ$ este unghiul cel mai nimerit pentru ca omenimea să se înălțe în cultură conform dispozițiilor condiționate de organismul seu. Anghiul acela în intervale foarte lungi se schimbă, dar nu trece peste 28° , nici îndărăt nu se pleacă sub 18° (?); poate că și aceste vacilări se fie neapărat de lipsă pentru mai departe înălțarea omenimei în cultură, seu ierăși altmintea pentru aducerea aminte a omului, că densul este numai om și nu-i este dat ca să se înălțe în sfere nepermise.

Vreți onorabili mei cetitori să apropiăm seu să depărtăm pământul dela sôre? Dar nu v'ați convins, că nici în apropierea lui Mercur ori Venus, nici în depărtarea lui Marte, Jupiter, Saturn, Uran seu Neptun nu ni se oferă condițiuni mai favorabile pentru organismul nostru? Din contră neajunsele noastre se înmulțesc în proporțiune cu depărtarea dela pământ către sôre seu dela sôre!

Voiți doră să fie pământul mai mic. bună oră după cum este Mercur? Dar nu vedeți, că nici pe acesta nu încăpem, ci de multe ori vârsăm, chiar din cauza unor caprițe, sângele a mii de ființe inocente? Voiți poate să fie pământul mai mare? Dar ce am face cu densul, căci pe lângă toate încordările secularie nici ați nu șcim, de cum construcțiunea internă, dar mai că nici jumătate din fața pământului ce forme caracteristice posedă? Unde rămâne apoi formațiunea lui primitivă?

Susțineți dară și dvôstre cu mine, că mai bună lume de cât pământul nostru nu există în sistemul nostru solar. Pământul este un planet de mărime mijlocie, se allă în prima jumătate a distanței dela focal, are zi de 12 ore și noapte de 12 ore, schimbându-se aceste în țările noastre cam dela 8 până la 16 unele cu altele. Anutimpurile, care atâră dela inclinarea eclipticei, sunt bine învrăstate și la nici o lume alta nu promet mai multe favoruri de cât pe pământ. Să poate admite pentru anulimpuri pusețiune mai favorabilă, decât inclinarea eclipticei ar cuprinde numai $22\frac{1}{2}$ graduri, ceea ce poate că a fost, seu poate să mai urmeze, de ore ce anghiul amintit creșce și scade între marginile 28° — 18° . Materialul din care se compune este nu chiar de 5 ori așa des ca apa, chiar acomodat pentru de a pute fi supus forțelor noastre corporali. În pregiurul pământului se află atmosfera, care ni tinde nutrimentul principal, și care ni produce totdeuna zile mai lungi, de cât cum ar fi, decât aerul n'ar esistă. Atmosfera ni oferă aurora cea încântătoare și crepusculul cel admirabil; tot densa

prin aburii ce o îmbibă ni adapă câmpiile cele însă-tate și astfel li face posibil să ni presteze fructele necesarie.

Multe sânt favorurile, care ni le oferă actuala pusețiune a pământului; sânt mult mai numărôse, de cât cum ar fi, decât am da pământului ori pe care dintre pusețiunile ce le au astăzi lumile sistemului nostru solar.

Pentru constituțiunea corpului nostru, cum și pentru țesătura internă și esternă a tuturor celoralalte organisme, pământul în forma sa actuală este de a se considera că lumea cea mai bună, cu atât mai vârtos că prè puternica analiză spectrală ni-a documentat până acum, cumcă toți membrii sistemului nostru solar, adică toate lumile, pe care ne-a condus impetuôsa de curiositate, sânt compuse din aceleși elemente chemice. Pământul dară în forma sa actuală, seu la cazul cel mai bun având inclinarea eclipticei de $22\frac{1}{2}^\circ$, este lumea cea mai bună din întreg sistemul nostru solar.

Și cu toate aceste nu sântem îndestulți cu sôrtea noastră, dorim o sôrte mai bună, mai fericită? Unde să aflăm ôre cauza? Mi se pare că nendestulirea cu sôrtea provine din nepriceperea corectă atât a lucrurilor ce stau cu noi în contact direct, cât și a celor la care ni se înălță numai puterile spirituali. Omul, care totdeuna se nisueșce a cuprinde în mod pozitiv ceea ce se apucă, îi va dechiera sus și tare că este îndestulit cu sôrtea sa; decât totuși îl mai auzi și pe acesta lamentând, se șcie că toate plângerile sale provin din pusețiunea nefericită a vecinilor, a semenilor sei, cari ôrbecă în lume fără să șcie da rațiune suficientă despre cel mai mic fenomen ce i se prezintă. Dacă bêtrânul gârbovit nu mai voieșce să se supună la a doua capitulație a vieții și doreșce altă viață mai fericită, cauza o putem presupune chiar numai în slăbiciunile le le produc decile de ani și dese schimbări ce-i s'au ivit în viață. Speranța este prietinel nedespărtibil al spiritului; speranța este izvorul strămurului, care nu încetază de a însulă putere nouă în spiritul obosit; speranța este anghira care chiamă spiritul către ceva mai înalt, și care își potențiază intensitatea, s'ar pute dice în proporțiune dreaptă cu înaintarea etății ființei pe care o conduce. Lângă speranță punem esperința, și acesta ne conduce la convingerea, că forțele ce ne-au creat, seu izvorul lor adică Ddeu, a trebuit să aibă un scop mai înalt, de cât numai să ne facă a înțelege câteva dintre nenumăratele sale minuni. Este puțină consolare pentru noi, decât scopul providenței a fost vis-à-vis de noi să ni arete spre exemplu în anelele lui Saturn, că întreg sistemul nostru planetar s'a format după cum ni descrie La Place așa de frumos. Din colo de granițele acestei vieți ne conduce speranța; de aici dar nemulțumirea generală cu lumea aceasta, care totuși rămâne pentru aceea lumea cea mai bună din întreg sistemul nostru solar!

Teodor Ceonlea.

„Troubadourii“ evului de mijloc.

— Schiță istorico-culturală. —

În mijlocul resbelor pentru cruce, către finea seclului XI, când prin convenirea creștinilor apuseni cu muhamedanii răsăriteni, lăcșul, datinele și moralul acestor din urmă străbătă și strămută în așa mare măsură socialismul european; tot sub influința spiritului din răsărit, s'a dezvoltat și în apus un soi de poezie, care — cu distincțiune de cea clasică — se numeșce romantică.

La începutul seclului XII un nobil din Limousa, Georg Bechada a descriș întâmplările resbelului prim

în poezie metrică. Puțin după acesta s'au ivit în Fran-
cia meridiană poezii-troubadouri.

În „Provençe“ — odinioară ținut roman — pe
acest timp s'a aredicat acesta poezie la o perfecțiune
considerabilă, cultivând-o în limba provençală; în
curțile splendide și viale din Provençe s'au înființat
primadată așa numite „scaunele de amor“ — corts
d'amor — convenirea dămnelor și domnilor din clasa
nobilă, pentru desbaterea întrebărilor morale; în aceste
s'au arangiat afară de jocurile atletice și concertele prime,
în cari poetul triumfător și-a primit donul din mâinile
celeii mai frumoase dame.

Afară de faptele eroice, mai ales frumșeta feme-
iească se cântă de poezia troubadoură — art de trou-
bar. Principii, conți, baronii încă o cultivau, dar trou-
badourii cei de frunte la început nu se produceau în
persoană, ci pentru acest scop își predădeau produsele
joglarilor, cari stăteau la dispozițiunea lor; jogleur se
derivă din „jocularis“ jocator.

În decursul secolului XII atâta vaza și-a eluptat ar-
tea aceasta, și cu alăta plăcere fu primită, încât nici
autorii mai de frunte nu găsiu dejositor, a se produce
în persoană cu produsele proprie; acesta împregiurare
a cauzat, că din acest timp numirile de troubadour și
jogleur au figurat în același înțeles.

Troubadourul se respectă ca ori care nobil, și nici
o damă nu credea a fi rușine d'a pași cu dănsul în
legătură mai intimă, ba dănsului i dá întâietate față
de ori care nobil. Se vede cât de onorată a fost sta-
rea lor civilă, și din poeziile lor politice, prin cari in-
fluințară mult asupra relațiunilor evului.

Amorul și servițiile acestuia: „galanteria“ și „cour-
tousia“ au fost principiul lor, prin care li se deschise
calea în curțile celor mai renumiți domnitori ai evului;
ca la un Richard cu inimă de Ieu, Frideric Barbarosa,
la cari fure aplicați ca funcționari.

Astfel s'a estins poezia troubadoură peste Europa
întregă. De și forma acesteia, după împregiurările lo-
cale variă, dar spiritul pe-tot-unde i-a remas tot acela.
Cu deosebi amorul a fost glorificat, aducându-se acesta
în legătură — une-ori în mod mistic, acuș naiv — cu
idei religioase. Și când rögă pe Dumneșeu, chipul aman-
tei sale se depinge înaintea ochilor lui, cântă Pons de
Capdeuil; un alt troubadour, Guillem de Cabestaing
neîncetat rögă pe Prăcurata, ca să deștepte asemenea
amor și în inima amantei sale, ier Rambaud d'Orange
prețuește mai mult o singură privire amicabila a iubi-
tei sale, decât toate ostenețele a 400 de ânger, cari se
îngrigesc de dănsul.

Aci e locul, să vedem espresiunea sensului trou-
badour în vr'o poezie „d'amor“:

I.

Între mărtișor și aprile,
Când crângă flori o cuprinde,
Și paserica saltă voioasă,
Cântându-și melodia frumósă:
Ânima-mi spre amor se tredește,
Copilă frumósă ador,
Sunt ferice numai cu a ei amor —
Ânima mi-a încătușat,
Însă plăcere mi-a câștigat!
Numai Alison și nime alta
Alison mi-e amanta.

II.

Numai odată, și-mi dragă, că me iubești,
Ca 'n asta lume pe nime altul nu mai voiești.

Dragă copilă! cu a ta iubire me fericești,
Cu sărutare-ți ânima mi-o doctorești.

Ritson's ancient Songs.*

Partea mai prețioasă a poeziei troubadoure sânt
așa numitele plânsori — plantis — scrise în memoria
iubitei, amicului, binefăcătorului, sau a cutărui individ
de rang mai înalt. Un ton atrăgător sună d. e. din
elegiile lui Born Bertran, scrise în memoria regilor en-
glesii Richard, și Henric II și din poezia lui Pons de
Capdeuil, scrisă în memoria amantei sale Merceur Asa-
lais, Giraud Riguiet a escelat prin „eclogele“ sale scrise
în formă de dialog, asemeni acestora au fost și „ten-
sonii“ scrise în formă de dialog. Satira au cultivatu-o
cu mai frumos succes: Born Bertran, Pons de la Garda
și Sordel.

Elementul epic și dramatic chiar așa lipsiau din
poezia troubadoură, ca din cea arabă, sub acărei in-
fluință s'a dezvoltat. Însă, precum în acăsta narațiunea,
așa se află în cea dintâie novele și istoriore de amor,
compuse din anecdote galante. Dintre autorii de astfel
de opuri, cel mai renumit e Peire Vidal.

Câte odată aplicau troubadourii și melodie la poe-
zia lor. Despre Pons de Capdeuil e însemnat, că: „sa-
bia ben trovar e ben vialar e ben cantar“ a știut ver-
sifică, musică și cântă bine.

Prin resbelele contra confesiunilor albigenese și val-
dense și prin inquisitiune a perit și acăsta flóre gin-
gașe a vieții spirituale de Provençe. Numai în secul
XIV a resărit ierăși în Toulouse și pe la marginile
Garonei.

Italia a fost patria a doua a poeziei troubadoură.
Dela mijlocul secolului XI, până cătră finea secolului ur-
mător — adese-ori s'au ivit aici troubadourii din Fran-
cia meridiană. Numai din acest timp au început italie-
ni a cultivă poezia acăsta, înființându-se tot odată
școla troubadoură italiană, a cărei activitate numai la
începutul secolului XIV a încetat, când adevă spiritul
sublim a lui Dante depuse o basă nouă literaturii
italiene.

Poezii mai renumiți din Provençe: Bernard Venta-
dour, Cadenet, Reimbaud de Vagueiras și Peire Vidal
au fost bine primiți în curțile italiene; și când resbelul
contra albigenșilor a înecat în sânge civilizațiunea fină
și zimbitore din Provençe, troubadourii și jogleurii aceș-
tora — dice Faurel — își gasiră patrie nouă în
Italia.

Afară de poeziile amorose și premărirea frumșetei
damelor de curte, s'au estins dănsii și peste mișcările
italiene, și începură a premări și întemplările mai în-
semnate ale patriei noue. Cu aceste se produceau nu
numai în curțile domnitorilor, ci și înaintea po-
poului.

După resbelele încinse prin incușițiune, încetând
poezia troubadoură în patria sa natală, a încetat și că-
lătoria acestora în Italia. Primind ideile și limba trou-
badourilor, a pășit în locul lor școla italiană. Un secul
întreg s'au rostit încă provençecele de un Lanfranco,
Cicala, Bonifaci Calvo etc. și mai ales de un Sordello
în Mantua, acărui opuri renumite aedură ocașiune la
scrierea celeii mai frumoase pagine a „Purgatoriului“ de
Dante.

Troubadourii și în scurtul lor rol au influințat mult
asupra spiritelor și moravelor, glasurile sonore ale poe-
siei lor au încălțit mult timp ânimile, încă și după ce
dănsii au dispărut.

Nicolau Bejan.

* Poeziile aceste s'au scris cam la 1278 când adevă trou-
badourii, și în genere spiritul frances portă un rol important în
literatura și viața socială anglesă. Veți Taine H. „Istoria lile-
raturii engleze“ tom. I.

Igiena alimentară.

(Înărcarea, înărcare prematură, instantanee, graduată. — Regimul înărcării graduate. — Regimul alimentar al copiilor în timpul înărcării.)

Totă lumea, în public, nu dă aceeași semnificație cuvântului înărcare. Pe când unii numesc înărcare încetarea completă a alăptării copiilor, alții nu înțeleg prin acest cuvânt de cât încetarea alăptării dela sin. Pentru Jules Simon, ea pentru tot medicul, cele dintâi sunt singurele adevărate.

Medicul spitalului de copii pune în axiomă, că „nici odată încetarea alăptării nu trebuie să fie nici prematură nici instantanee”. Când este prematură înărcarea, dice el, întretine consecințe foarte grave în familie și în societate, pe când în Paris mortalitatea noilor născuți înărcați pré de timpuriu atinge formidabila proporțiune de 80 până la 90 pentru sută și acesta înfricoșată mortalitate este cu atât mai dificilă a evita, cu cât părinții nu țin de loc compt de primele simptome care le produce.

În timpul primului septenar, dice Jules Simon, copilul înărcat de lapte și nutrit cu substanțe feculente pare a suportă admirabil această practică periculoasă; apoi somnul seu se turbură, pântecile se distinde. Greutatea copilului decreșce, încetază de a creșce, și când diarea și slăbirea survine, părinții se neliniscesc și se consultă, dar, pericolul e deja amenințator, și câte odată e pré târziu pentru a-l conjură.

În consecință, Jules Simon recomandă cu insistență de a prepară înărcarea încet și graduat; ietă regulile care pune.

Până la 6 luni, dice el, dați lapte, nimic de cât lapte la copil.

Dela 6 luni, decât nimic nu se opune, veți puté adăugă la lapte, mai întâiu odată, apoi de două ori pe zi, o supă de biscot de Bruxelles, seu o supă făcută din făină, lapte fert, puțin zachăr.

Când copilul va fi de un an, laptele trebuie să fie încă basa alimentării sale. Însé i se va da în fie-care zi un ou, bulion de pui, apoi supe grase seu slabe de tapioca, de feculă de curmale seu pâne. Mai târziu, se va adăugă, din când în când acestui regim peșce, gelatină de carne, zamă de carne de vacă seu de pasăre.

Dela 14—15 luni, copilul avënd de ordinar 10—12 dinți, Jules Simon e de părere, că pôte fi nutrit cu carne tocată și pôte suge bucăți de alimente solide. Legumele el nu autorisă de cât pure feculente și interdice într'un mod formal legumele verđi și fructe; din contră i se pôte da în orele principale ale prânđului, apă ușor roșită cu vin, zacharată și la trebuință decât digestiunea e puțin laborioasă, se adauge puțină apă de Vals seu de Vichy.

Jules Simon sfătueșce de a nu se înărcă copilul dela sinul nutricei de cât în vârsta de 15 seu 16 luni, dar prin acesta nu se înțelege, că trebuie să fie lipsit de lapte; din contra recomandă a i se da cesci seu biberone de lapte bun de vacă, în unire cu alimentele citate mai sus.

În casurile când nutricea continuă a păzi copilul înărcat, întâlnim ore-care dificultăți a-l face să renunțe la sugere. Jules Simon recomandă mijlocul următor: acoperiți sfărcele cu extract de gențiană, și nu veți întârđia de a vedé inteligența încă adormită a copilului a apucă de minune acest argument facil, dar fără replică.

La 2 ani, dentițiunea timporară a copilului este terminată. Jules Simon consiliéză de a prescrie substanțe din ce în ce mai nutritive. Copilul va face patru mici prânđuri pe zi: dimineta, primul dejun va fi

compus din supă; cătră un-spre-dece ore un al doilea dejun cuprinđend supă, un ou, puțină carne tocată; la 3 ore lapte seu apă cu un biscot; în fine, séra la șese seu șapte ore, o supă grasă seu slabă.

Jules Simon recomandă de a încorporă lapte la aceste diferite alimente, fiind că el repauseză la cel mai bun stomac, câte odată fatigat prin réua inspirațiune a nutricelor și a părinților. Jules Simon este inimicul declarat al plăcintelor și al prăjiturilor zacharate, și el le interdice într'un mod absolut, fiind că ele strică apetitul și determină gastralgii și dispepsii.

Fără a necunôșce bunele efecte ale cărnei crude în tratamentul diareei infantile, medicul copiilor este contra abuzului de carne nefiertă din cauza proprietății lor de a produce vermi solitari.

Jules Simon consiliéză, după înărcare, de a fixă numărul și momentul prânđurilor. Nimic nu e mai funest la funcțiunea regulată a tubului digestiv, dice el și cu drept cuvânt, acesta manie atât de înrădăcinată la unele familii de a nu adoptă, nici de a respectă orele determinate pentru principalele prânđuri ale copiilor.

Jules Simon este mare partisan al alăptării până la etate de doi ani, dar nu admite tendințele exagerate a cătoru-va confrăți, a permite biberonul până la etate de 3, 4 și 5 ani. Pentru acesta el povesteșce istoria unei copile din clientela sa în etate de 3 ani trecuți care refusă de a luă vre o substanță mai mult seu mai puțin azotată.

Adesea bolnavă, ea impunea voințele sale la părinții sei. Jules Simon a vindecat'o de tôte aceste indispozițiuni prin o simplă schimbare de regim în raport cu etatea și trebuințele sale. Câți copii nu se ved paliđi, anemici, a căror stare de febleță nu provine de cât din o alăptare prolongată.

E evident, că înărcarea, chiar gradată, constituind o periódă de tranșițiune între alăptare și un nou sistem de alimentațiune, aduce totdeuna ore-care desordini în funcțiunile aparatului digestiv. Asemenea Jules Simon recomandă la confrății sei de a se păzi și de a nu osteni de a inspectă cu atențiune hainele. Îndată ce ele se vor alteră și vor încetă de a presentă o omogenitate perfectă de consistență și de culóre, dice el, puneți în usagiu o medicațiune unde apele minerale alcaline, câte-va spălături emoliente, lasativele seu astringentele vor formă basa.

P. M. R.

Despre lux.

— După E. Pelletan. —

Luxul este un despot recunoscut, iubit, dar totuși e un despot.

Fie-care din noi, mic seu mare, avut seu fără mijlôce, plătim cu voie seu fără voie, tributul nostru acestei majestăți care se numeșce rochia de catifea.

Părerea mea nu este să reinviăm legile din evul de mijloc contra luxului și să hotărîm, prin decret, ce are să mânânce și să îmbrace fie-care. Mulțamită naturei sale de Proteu, luxul a scăpat și va fi totdeuna ferit de controlul și regulamentele polițieneșci.

Cu ce incepe și unde se isprăveșce?

De ce bei vin? Apa e de ajuns.

Pentru ce cămașă? Dacul purtă numai cogioc. Odinióră, decât ne-am luă după Diogene, strachina eră ceva de prisos.

Dar ce e lucsul considerat în partea lui cea bună? Este un instinct al naturei, frumosul pe lângă util, arta la începutul ei.

În vremurile de sêlbăticie, când industria nu șciea

âncă să facă nimic din materie, omul ca să de o formă instinctului seu își măzgălia corpul de sus până jos. Pretindem că astfel a început luxul. Ce vreți? Copilul țipă întâiu, și mai târziu vorbește.

Din ziua în care omul a lucrat materia spre a se servi cu ea, Chines séu Etruse, a căutat să o înfumusețeze spre a o apropiă de spiritul seu. Ce rău i făcea ôla?

I trebuie vasul și pe dată huma se nobilește prin desemn și prin pictură.

Înzestrat cu puterea de a crea, el căută în fiecare secol să completeze traiul seu în toate câte privesc la persôna, toaleta și mobilele sale.

Astfel vedem pe dânsul și în giurul lui mătasa, inul, aurul, marmora, porfirul, rubinele, diamantele lucrute, țesute, sculptate, care spun spiritului omului, că, de și el respiră și mănâncă ca ori care alt animal, dar are asupra lor superioritatea de a spiritualisă, de a poetisă corpul seu făcându-l din ce în ce mai frumos.

Luxul este dar pentru om necesitatea ce simte de a înfrumuseță cât se pôte mai bine lucrul eșit din mâinile lui.

Cine vré astăzi să desființeze luxul cu o trăsătură de condeiu, voiește nu numai să smulgă din sufletul omului prima pasiune, iubirea cătră frumos, dară vré să desființeze, una după alta, toate industriile; căci pe lume nu e nici un produs, nici un grăunte transformat de mână și aruncat în vârtejul existenței noastre, pe care luxul să nu-l fi însemnat în trecăt cu sigiliul seu.

Luxul face dar parte din omenire și contribue mai mult séu mai puțin la opera civilizațiunii. Nimic nu e mai nimerit ca bogatul să bea în cupe de aur nectarul pământului, să respire din cristal parfumurile fie-căruii continent, să îmbrace blănurile cele mai scumpe, séu să se plimbe pe sus ca o divinitate cu iutela fulgerului. Numai astfel Europa întinde mâna Asiei și Asia Americii, numai așa vântul dela sud și vântul dela nord ne aduce și ne duce pe Oceanul Atlantic dela un țerm la altul, bunătățile de tot felul ce crește în cele două lumi.

Cine ați ar avé spiritul așa de înapoiat, așa de barbar, ca să mai încerce să de înapoi pe Engliera și Francia și să le aducă acolo unde erau Lacedemonienii?

Dacă luxul a intrat cu drept cuvânt în obiceiurile bogaților, nu se cuvine însă a se închină lui. Vięta nu stă numai în a născoci într'una bucate mai gustose pentru stomacul nostru, séu a pune un mărgăritar mai mult pe fruntea unei Cleopatre de teatru.

Să fie Dómne, înfrumusețarea vestmântului singura noastră ambițiune și bogăția singura noastră fericire? Creatorul făcând pe om după chipul și asemănarea sa, descindând în el prin inteligența ce i-a dat, n'a prețuit vięta așa de puțin în cât el să cređă că și-a împlinit scopul pe pământ decât mănâncă un „pâté de Perigard“ séu decât călărește „un pursang“, dică-se ori-ce s'ar dice, omul nu a fost creat ca păunul pentru a-și umflă penele și a luci la sóre; morala eternă a lumii va crede și va dice toidéuna, că omul a fost făcut pentru a lucra și a respândi.

Cât timp va fi un cer d'asupra capetelor noastre și o privire rădicată spre cer, virtutea și gloria vor fi toidéuna mai pe sus de poleiala și de ce bate numai la ochiu.

Un lux fără frâu, venit nu se știe de unde, se introduce în societate și o va copleși. De aci vine, că lumea se împarte nu după merit, ci după aceea ce pôte represintă, că fie-care posedă și caută să facă mai mult șgomot decât vecinul seu. De aci vine această epidemie,

acesta întrecere, acesta beție de dantele, atlas, diamante și aur.

Priviți acea femeie tinără, frumósă, care stă pe fotoliul seu cu capul rezemat pe mână, ca statua înmărmurită a durerii. O lacrămă curge încet pe obrazul seu, suspinele plânsului agită diamantele prinse pe pieptul ei, precum vëlul agită schintearea stelelor pe luciul mării. Pentru ce plânge ca o palidă Hecubă?

Mórtea i-a smuls vre-un copil séu un „Krach“ de bursă i-a înghițit averea? Nu, bărbatul ei i-a refusat o coronă de briliante de deuce mii franci.

În acest moment se gândește la umilirea ftumuseței ei în viitorul bal, la o altă femeie, care, putând aruncă deuce mii franci în perul seu, va fi mai fericită decât dânsa.

Suferă fórte mult cu toate mișcările și se crede mai nenorocită de cât sërmana care încinge cu o sdrênță de mătasa corpul ei vestejit. Ea a dis, a jurat că va avé acea coronă de briliante. În adevér o are; dar cine i-a plătit'o?...

C. I. Polys.

Sigilarea scrisorilor.

A sigilă o scrisóre nu este un lucru tocmai așa ușor cum și-l pôte închipui cineva. În toți timpii s'a d'ot o mare însemnătate acestei operațiuni și se știe, că grecii își dedeau o mare osteneță spre a găsi un chip fórte sigur pentru a sigilă plicurile.

Ei procedau înfășurând hârtia scrisă în forma de cilindru puțin cam turtit, pe care-l legau apoi cu o panglică îngustă séu cu un fir de ață pe care eră pus sigiliul. Acest sigiliu eră de cêră séu de pământ galben. Romanii adoptară aceeași metodă, dar o încungiurără de mai multe precauțiuni. Ei începură prin a învalui scrisorea, înfășurând'o într'un fel de hârtie grósă séu de pele, apoi o străpungeau cu o sfóră ale cărei capete erau prinse cu un sigiliu. Acest sigiliu eră de cêră séu de tibișir făcut în formă de cocă.

Dar falsificatorii și violatorii de scrisori nu înfărdiără d'a găsi mijlocul să desprindă firul de ață petrecând un ac ars prin cêră. Arta de a desigilă scrisorile fu împinsă atât de departe sub Nerone, în cât lumea fu nevoită să se gândească la noi procedări spre a protege secretul scrisorilor.

În Francia, se întrebuintă în cele dintâiu timpuri cêra ordinară, lăsându-i colórea ei brună naturală. Apoi fu întrebuintată albă, cenușie, galbenă. Acesta din urmă colóre a fost conservată până în zilele noastre pentru unele acte oficiale făcute pe pergament.

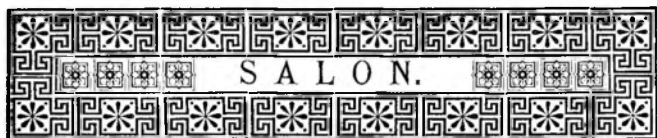
Cêra de Spania (roșie) înlocui în genere, pentru sigilarea plicurilor, întrebuintarea ori cărei alte materii. Tocmai pe la 1550 un parisian, anume Rousseau, inventă această compozițiune rășinosă căreia i se dete denumirea de cêră de Spania, nu șcim pentru ce.

Întrebuintarea bulinelor datéză din 1624. Dela această epocă s'a adoptat chipul d'a îndoi scrisorile și a viri marginile lor una într'alta. Scrisórea închisă cu un fir de ață încetă de atunci încóce d'a mai fi la modă. Cu toate aceste pe la curte și prin lumea elegantă hârta se îndciă de mai multe ori peziș și curmeziș, ier marginile erau potrivite să vină una lângă alta. Aceste margini erau petrecute apoi odată séu de mai multe ori cu o fâșie de hârtie séu cu o panglică, ale cărei capete erau prinse cu un sigiliu de cêră galbenă séu roșie.

În fine veni moda plicurilor. Ea este cu totul modernă. În primii ani ai acestui secol, administrațiunea și comerțul își închideau în genere scrisorile vêrând o margine într'alta și punând un bulin între ele. Mai târđiu, administrațiunea părăsi acest obicei și se servi cu plicuri de o dimensiune mare.

R.

12

Despre „chic“.

De multe ori auzim în societate dicându-se, că cutare persoană e cu „chic“. E bine, ce va să zică cuvântul acesta? Ce este a fi cu chic?

Cuvântul „chic“ își trage originea din Paris. S'a născut în atelierele de acolo, și de și se simte pe el un fel de miros de tutun, totuși e vial și cu spirit. Un parvenu, de care se ocupă femeile cele mai frumoase și bărbații cei mai nobili. Ma și din eroism i compete o părțică. Cuvântul „chic“ exprimă în mod admirabil ceea ce vră să zică, și astăzi deja ș-a câștigat indigenat pretotindene. Are două specii: chicul adevărat și chicul fals.

Chicul nu e nobilitate, nu stare 'naltă, nici frumusețe, nici avere, ma nici spirit. Chicul e însuși el.

Chicul se poftășește pentru starea 'naltă, dar totuși nu fie-care om de stare 'naltă e cu chic. O mulțime de milioneri n'au nici idee de chic.

Chicul în educațiune consiste în aceea, ca băeții să știe călări, notă, duelă etc. ca englesii. Jocul de billiard încă e chic. Dar domino nu mai e acela.

Bărbatul cu chic se 'mbracă simplu, dar totdeauna conform impregiurărilor. Până la patru ore după mieznoapte nu 'mbracă roc de salon, la din contra ar trece de un notar public. Dela șapte ore încolo poartă tot vestminte negre, eșceptând vėra. Nu poartă bijuterii, afară de un ănel pe deget și ierna un ac pe năframa dela gât.

Ănelele bărbătești de modă formeză o verigă lată de aur, cu petru. Zafirul e chic, smaragdul nu e. Sėra trei mărgele, nici odată nu diamant, și în deosebi nu mare. Lanț de orologiu scurt. Nasturii dela manchetă pot să fie scumpi, însă nu este iertat să se vedă acesta.

Vestmintele pot să fie vechi, dar cămașa să fie totdeauna necriticabilă. Cavalerul frances sėu engles 'mbracă și cel mai dur postav, dar cămeșile lui sânt gătitte totdeauna din pânza cea mai fină, ier ciorapii din mėtasă.

Tot ceea ce este bătător la ochi pe lărbat, nu e chic: vestmântul de croiu curios, trăsura de formă fantastică, îmbrăcămēntul extravaganant al servitorilor.

Bărbatul cu chic se ocupă puțin de politică.

Arțile tôte sânt — chic, mai ales pictura. Bărbații mari se servesc de pseudonime decă scriu, dar la picture își subsėmnă numele.

Sânt secolii cari se numesc cu chic. Așă a fost secolul al XVI-le și al XVIII-le.

În literatură asemene sânt autori cu chic. Așă este Feuillet, madame Girardin, Droz etc.; la români Urechia, Zamfirescu etc. Gambetta nu e cu chic, dar cuvēntările lui sânt cu chic, precum și complimentele lui făcute damelor.

Este chic a petrece unele anutimpuri în unele localități, ierna la Nizza, primăvėra la Paris, vėra la băi, tōmna la sate.

Ōmenii cu chic sânt fōrte complesanți față de servitori, decă umblă des în cutare casă, le adresă în trecăt câte o vorbă. În negustorii sėu în cafenele nici odată nu-și ieu jos pėlėria. Decă pe trepte întâlneș vr'o simplă subretă, o salută.

Ōmenii acestia nici odată nu vorbesc despre bani. Ei nici nu pronuncie cuvēntul acesta. Din conversațiunea lor nici odată nu poți află decă ei sânt bogați sėu

săraci. Un om cu chic nici odată nu ăice: „la moșia mea“, ci totdeauna: „la mine acasă“. El nici odată nu 'ntrebă de amicii sėi, cât a costat ceva? Dēnsul nici despre aceea nu vorbeșce, că ce face.

În Romănia este cu chic a fi bucureșcēnă, ați cumperă tôte dela Paris sėu cel puțin dela negustori francesi, a conversă franțozeșce.

Femeile cu chic se 'mbracă frumos și bine, dar nu esagerat frumos. Ele peste ăi nu se prē 'mbracă, ci își rezervăză tōtă eleganța pentru sėră. Trăsurrele elegante și primiriile, fireșce, aparțin chicului.

Intocmai ca la bărbați, așă și la femei, este chic a sprigini arțile și a escelă în ele. Dar literatura nu se pōte lăudă cu acest favor. Multe femei scriu romanuri sėu alte lucrări, dar pentru tōtă lumea nu ș-ar subscrie numele.

Va să zică și în chic domneșce un fel de modă, prin urmare și în chic se fac de multe ori schimbări.

Eu aș dori ca la noi romăanii să fie chic spriginierea literaturėi. Ca damele nōstre să nu cetēșcă tot scrieri străine, ci să-și aducă aminte, că avem și noi scrieri și întreprinderi literare vrednice de spriginit.

Acesta ar fi un chic prē frumos. Acesta ar fi un chic original romănesc.

Surori romăne, haidam să-l introducem!

Rosa Trandafir.

E c h o .

În cancelariile autorităților este obiceiul de a se scrie la sfirșitul fie-cărei adrese acēsta frasă stereotipă:

„Binevoiti, ve rog, dle... a primi încredințarea osebitei mele considerațiuni“.

Un copist, de vr'o 15 ani în cancelaria ministerului de finanțe, voind să se retragă din acēsta onorabilă funcțiune, își scrisese demisiunea cătră ministru și la sfirșit adăugă, din grabă și nebăgare de sēmă:

„Binevoiti, ve rog, dle Ministru, a primi încredințarea obsitei mele considerațiuni“.

Cât adevăr într'o greșelă!

*

Reciprocitate.

A. Adevărat să fie, că ai intrat în tovărășie cu bogatul C., dta, care n'ai nici o lăscac capital?

B. Așă e; n'am bani, dar am esperință. Am încheiat un contract pentru cinci ani; la 'mplinirea termenului voi avē eu bani și el va avē esperință. Veți dar, că asociațiunea nōstră este întemeiată pe principiul reciprocității.

*

Un tinēr preot catolic găsi următorul mijloc d'a demonstra credincioșilor sėi misterul trinității. El își scōșe pėlėria (tricorn) și ăise:

„Iecă un corn al pėlėriei, acēsta face unul; iecă alt corn al pėlėriei, acēsta face două; iecă un al treilea corn al pėlėriei, acēsta face trei. Și totuși nu e de cât o singură pėlėrie în trei cornuri.“

*

Un domn strigă în tōte cafenelele, că peste curēnd are să omōre sute de ōmeni.

Arestat pentru aceste amenințări, el se desvinovați astfel:

— Domnule procuror, am ăis că voi omori sute de ōmeni, pentru că... m'am făcut doctor!

*

Într'o ăi, lui Dyonisiu Tiranul, i veni pofta să mănănce, ca și Spartanii o supă nēgră; dar, aducēndu-i-se, abiă duse lingura la gură și strimbă din nas.

— Ce! nu ve place, Sire? — il întrebă, cu mult respect, unul din curtenii sėi.

— Cum se-mi placă... decât Spartanii mâncau astfel de mancare, ei trebuia să fi fost porci.

— Nu, Sire, Spartanii n'au fost porci, dar supei voștre lipsește niște arome ce puneau ei.

— Si cari sînt acele arome?

— Munca și fîmea.

Literatura și arte.

De pe tron la eșafod. Sub acest titlu a apărut, în editura librăriei S. Samitea în Craiova, o narațiune istorică, de W. Frey, tradusă românește. Pe pagina primă a înveltoarei se află și o frumoasă vigneta. Prețul 50 bani. Se află de vânzare la numita librărie, precum și la altele din România.

Opera din București. Cetim în „Românul”, că direcțiunea operii ar fi prezentat, acum câteva zile, comitetului teatrelor programa sa pentru viitoarea campania. Direcțiunea operii propune d'a înlocui opera italiană prin opera comică și bufă francesă și d'a începe stagiunea printr'o serie de reprezentațiuni a operilor lui Richard Wagner. Aceste reprezentațiuni se vor da de o trupă d'elită, recrutată printre cele mai bune interprete ale operilor marelui compozitor german. Acesta trupă ar aduce cu densa o escelență orchestrală, decouri, accesorii, etc. La Londra, și probabil supt direcțiunea lui Wagner, acesta trupă va inaugura reprezentațiunile sale.

Un tablou național. Dl colonel Papasoglu la București a litografiat marea și glorioasă bătălie a lui Ștefan Voda al Moldovei, la codrul Cosminului, când năvăli cu nebulie în ținutul frumoșei Moldavii, craiul leșilor Albert, cu 80,000 oștire la anul 1497 pe care vitezul dl Ștefan al V cel mare, i prăpădi cu miea lui oștire numai de 20,000 omeni și i luă la gonă până i scose din ținuturile sale, de abia putu scăpa Albert cu puțini omeni co-i mai rămăsese. În acesta bătălie se vede Ștefan cel mare lucrat în tocmăi după portretul seu ce s'au găsit pe evangelia adusă de Academia română dela Cernăuți și pe care Academia l'a găsit ca cel mai adevărat. Eroul Moldovei s'a lucrat călare îmbrăcat în zale de fier și înarmat cu acele arme ale secolului seu. Asemenea și totă oștirea sa.

Avis. Piesele musicale, eșite în editura societății academice „România Jună” din Viena: „Camelii”, vals de C. G. Porumbescu (1 fl. = 2 fr. 20 cent.) „Dina Dunării”, polca mazurca de C. G. Porumbescu (50 cr. = 1 fr. 10 cent.) și „Fleur roumaine”, polca franț. de Eduard Strauss (72 cr.), toate compuse pentru pian, se vor vinde de aci încolo cu scădemint de 30% din prețurile indicate. Acei, cari doresc să aibă aceste piese, binevoiescă a se adresa către comitetul societății: VIII Lange Gasse 4. Onoratele redacțiuni ale ziarelor române sînt rugate a lua în mod binevoitor notiță despre acesta. *Emilian Popoviciu* vice-preș. *I. T. Mera* secretar.

Diaristic. „Hygea” se numește o revistă științifică și literară apărută la Vâslui, destinată pentru educațiunea poporului și dedicată bunelor mame; va apăre de două ori pe lună sub direcțiunea dlui dr. Muntean.

C e n o u ?

Sciri personale. Dl *Timoteiu Cipariu* a anunțat, că în anul acesta va merge să participe la ședințele sesiunii generale a Academiei Române. — Dl *Ayram Berlogia* a fost numit judecător suplent la forul apelător tabla regescă din Budapesta. — Dl *B. P. Hasdeu* a fost ales decan la facultatea de litere a universității din București.

Academia Română ținu vineri ședință publică. Dl *Dim. A. Sterdza* ceti o lucrare de *Carmen Sylva*.

Dl S. Fl. Mărian ceti discursul de recepțiune despre „Chromatică poporului român”, la care respunse dl Hășdău. Din celelalte ședințe mai amintim, că pentru premiul Năsturel de 5000 lei, destinat unei disertațiuni asupra Țeranului român s'a prezentat un singur manuscris. Frații Daniel din Iași au donat 15,000 lei în 30 obligațiuni de stat cu 6 la sută pentru înavuțirea colecțiunilor Academiei, privitoare la istoria țării. Dl V. A. Urechia a depus la Academie manuscrisurile defunctului G. Săulescu, în număr de 23 volumuri, rogând Academia să aleagă o comisiune care dimpreună cu comisiunea numită de ministerul cultelor să aleagă manuscrisurile ce ar fi bine să se tipărescă. Episcopul Melchisedec ceti biografia episcopului Dionisie dela Buzeu, fost membru ordinar al Academiei. Dl St. I. Fălcoian invită Academia spre a face o excursiune în corpore la Turnul-Severin spre a studia resturile monumentalului pod al lui Traian. Dl Barilju ceti raportul seu despre desvélirea monumentului lui A. Papiu Ilarian în Sibiu.

Aniversaria proclamării regatului român s'a serbat la București în 14/26 martie cu pompă simplă. La orele 11 s'a celebrat un Tedeum la mitropolie în fața ministrilor, a reprezentanților puterilor străine, a senatorilor și deputaților, precum și a unui număr și ales public. Apoi senatorii și deputații prezenți și o mulțime de cetățeni s'au înscris la palat.

„Albina”, institutul de credit și economii din Sibiu a ținut adunarea sa generală de est-timp la 24 martie, cu puțină interesare din partea acționarilor. S'a decis, ca cuponul acțiunilor scădător la 1 iulie să se plătescă cu 10 fl. Așa dară institutul pân'acuma a tot înaintat.

Universitatea din Cernăuți. Dilele aceste a apărut programa universității din Cernăuți pentru semestrul de veră (1 martie — 1 august 1882); afară de cursurile dela facultatea teologică, care se predau mai tôte în limba română, mai vedem însemnat și la facultatea filosofică următorul curs în limba română: „Istoria limbei și literaturii românești până la anul 1821”, de profesorul Ion G. Sbera. În semestrul de iernă 1881—1882, universitatea a numărat peste tot 264 auditori, dintre cari 70 la teologie, 121 la drept, 59 la facultatea filosofică și 14 auditori la farmacie. După naționalitate au fost români 97, germani 95, ruteni 45, polonezi 26, cehi 1.

Statua lui Ștefan cel Mare. „Gazette de Roumanie” dice, că lucrările pregătitoare pentru ridicarea statuei lui Ștefan cel Mare vor începe în curînd la Iași. Spre a înlătură o pierdere de timp și de bani, comitetul a hotărît să nu facă nici o modificare nouă la statua domnitorului Moldovei și să păstreze modelul adoptat la început.

Emigrarea evreilor din România. Cetim în „Adevărul” din Focșani: Se dice, că și din orașul nostru ar fi să plece la Palestina vr'o 30 de familii de evrei. Dela Băcău ar fi să apuce drumul spre pămîntul făgăduinței vr'o 50 de familii; din Moinești, vr'o 20 și din Adjud nu mai șcim câte! Societatea Sion, din Galați, a votat 10,000 franci în favoarea colonisării Palestinei. La Iași, s'a format un comitet care cuprinde pe membrii cei mai influenți ai comunității israelite, pentru a stringe subscripțiile în același scop. Societatea de colonisare a Palestinei din Bêrlad, a trimis un delegat în Pămîntul Făgăduinței, pentru a se înțelege cu guvernatorul în privința cumpărării pămînturilor. Dacă se ajung la învoielă, se va face o primă încercare în curentul verei viitoare, trâmîțându-se de ce familii evreiești din Bêrlad pentru a se stabili în Palestina.

Au murit: *Iustin Popfiu*, paroc și protopop de Leta-mare în diecesa Orădui-mari, la 27 martie, în anul al 41-le al vieții sale. Repausatul s-a început cariera frumos, talentul seu eminent i promitea un viitor strălucit. Născut la 23 nov. 1841 în comuna Dijer al comitatului Biharia, după terminarea cursului gimnasial în Oradea-mare, făcând studiile teologice aici și în Viena. Hirotonit în 1863, fu aplicat întâiu în cancelăria guvernului diecesan, apoi fu numit profesor de religie gr. c. și de limba și literatura română la gimnaziul de aici, mai târziu și vice-rector în seminarul de băieți. Ca orator bisericesc își câștiga renume. Fondă și o întreprindere de cuvântări bisericești, sub titlul „Amvonul”, care însă apărură numai un an. În anii de mai înainte ocupându-se și cu poezia, s-au publicat lucrările pe acest teren în o culegere, adaugându-i și un tratat relativ la istoria literaturii, sub titlul: „Poesie și prosă”. La începutul anului 1880 se mută din Oradea-mare la Leta-mare, unde funcționează ca paroc și protopop până la mărtea sa. La începutul anului trecut mai renviă „Amvonul”, dar de asta-dată întreprinderea trăi și mai scurt timp. Încât șcim, el a lăsat după sine mai multe scrieri. Mărtea i-a fost grabnică și neașteptată. A bolit numai trei zile. În mormântarea se făcū în 29 martie, pontificând Rds. D. canonic dr. Augustin Lauran, asistat de 16 preoți, și fiind de față un public foarte numeros. Clerul diecesan i va redica monument la mormânt. — *Elena Denisian*, preotésă văduvă, mama dlui Benjamin Densușan vicar în Hațeg, și a dlor Arone și Nicolae Densușan, bine cunoscuți în literatura română, la 2 martie, la Densuș, în etate de 72 ani și în al 25-le al văduviei sale. — *Basilii Florean*, fost învățător granițaresc în Hațeg, la Sibiu, în 14/26 martie.

Cronica lumii.

O domnă și o brăscă țestosă. Este ce-va cu totul neplăcut d'a fi jicuit în timpul când cine-va se îmbăiază. O domnă se 'mbăia în locul Chatangua. Pe timpul când își luă baia, o brăscă țestosă o apucă cu dinții de ureche și ar fi fost de sigur trasă în fund dacă nu i-ar fi venit repede ajutor. N'a fost cu puțință s'o deslipescă de tenacele animal, căruia chiar după ce i-a zdrobit capul, a trebuit mai bine de zece minute de silințe pentru a-i desceștă una d'alta fălcile ce se încheștase pe urechia domnei. Putem dice cu drept cuvânt, că acesta biată domnă a fost cu adevărat torturată.

Nihiliste în harămurile din Constantinopol.

Câteva luni înainte, sosise în Constantinopol o rusocioă, care se numia principesa Woroneff, și eră de o rară frumuseță. Ea se instală într'unul din otele, unde primi în curând vizitele mai multor pași și omeni de lume. Unul din acești din urmă, căruia ea i refuzase intrarea, o denunciă poliției ca nihilistă. Poliția făcū îndată o perchișiție în camerile ei, și găsi că denunțarea eră într'adevăr întemeiată. Se confiscară cu acest prilegiu scrisori de ale pașilor și alți demnitari, cari fură remise sultanului. Un decret imperial ordonă fără întârziare isgonirea prietinsei principese. Din hărțile confiscate s'a văduț, că nihilista rusă stătea în corespondențe cu odaliștele din l. emurile mai multor demnitari, cari la rëndul lor întrețineau relații cu odaliștele sultanului. În frică de a nu-și vedé femeile emancipându-se, sultanul a ordonat pe viitor o veghere mai severă a haremului seu și curmarea ori căror relații între ei și alte haremuri.

Ghicitură numerică

de B. O. Popescu.

1. 7. 8. 4. 7. Un nume de botez bărbătesc.
 2. 8. 4. 6. Arborele sacru, dedicat Minervei.
 3. 4. 9. 4. 8. 4. 10. O insulă în marea mediterană.
 4. 8. 4. 2. 11. O cetate derimată de Greci, în Asia mică.
 5. 2. 9. 4. 3. Una dintre cele opt provincii din Hellas (Grecia de mijloc).
 6. 4. 2. 8. 4. 11. 10. Un instrument de musică.
 7. 8. 4. 7. O pasere răpitoare.
 8. 4. 6. 4. 10. Un nume de botez femeiesc.
 9. 10. 4. 9. 7. 3. Un fluviiu în Asia mica în Eolis.
 10. 11. 9. 2. 11. 10. O cetate în Italia.
 11. 4. 9. 4. 10. 3. Un belliduce grec, din evul vechiu.
 1—11. Numele unui redactor, dela o foie beletristică din Austro-Ungaria.

Literele inițiale cetite din sus în jos ne dau tot acest nume.

Terminul de deslegare e 13 aprilie. Ca tot-deuna, și de asta-dată se va sorti o carte între deslegători.

Deslegarea logogrifului din nr. 10: „Iancu, Octavian, Aetna, Naum, Ebro, Var, Avignon, Nabo, Cer, Evrei, Agram”.

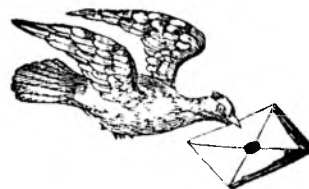
Literele inițiale cetite de sus în jos dau numele: „Ioane Vancea”.

Iér literele finale cetite de jos în sus dau numele: „Miron Romanu”.

Bine l'au deslegat dómnele și domnișorele: Maria Popescu, Emilia Onciu n. Ciavo, chi, Emilia Pop, Clara Simonoviciu, Silvia Tămășdan, Irina Antal, Eufemia Duma, Adelaida Corcheș, Octavia Groza, Alesandra Dirlea, Sidonia Majoru, Ieon'a Borca, Emilia Martini, și dnii Andrei Boborony și B. P. Popescu.

Premiul l'a câștigat domnișora Adelaida Corcheș în Câmpeni.

Poșta Redacțiunii.

Observari la „Igiena vederii în școli”. În formă asta nu se pôte. Dar de vei prelucra-o, în formă de articol, se va puté întrebuința în „Șețetóre”.

Flora din poiană. Credem, că Flora e foarte frumósă, însă nu din versul acesta, ci din epistola de lângă vers. Așteptăm cea

promisă pentru „Șețetóre”.

Dlui D. O. O. în Cernauti. A sosit. Forma corespunde. Cât mai curënd.

Paris. A sosit târdu. Durere, pentru numărul viitor nu va mai avé interesul actualității.

Iasi. Așteptăm cele promise cu multă complexanță.

Voiam se 'nec. Nu se pôte. Cealaltă doră în „Șețetóre”.

Călindarul săptămânei.

Ziua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și serbătorile.	Sorele resate	Sorele apune
Duminea	21	2	Cuv. P. Jac. episc.	5 36	6 33
Luni	22	3	Muc. Vasile.	5 34	6 34
Mărți	23	4	Cuv. Nicon.	5 31	6 36
Mercuri	24	5	Cuv. Zacharie.	5 29	6 38
Joi	25	6	(†) <i>Bunavestire</i> .	5 27	6 40
Vineri	26	7	(†) <i>Vinerea patim</i> .	5 24	6 42
Sâmbeta	27	8	S. Matrona.	5 22	6 43

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósyin Oradea-mare. Strada principală nr 274.